

Марченко Е.С.

Житомирский государственный технологический университет

АНАЛИЗ СРЕДЫ ФОРМИРОВАНИЯ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ РЕШЕНИЙ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ И РАЗРАБОТКИ КАРЬЕРОВ

Аннотация

В статье обоснована необходимость учета влияния среды на принятие решений на этапе его формирования. Проведен анализ среды формирования хозяйственных решений предприятиями добывающей промышленности и разработки карьеров Житомирской области. Определены основные проблемы и перспективы хозяйствования предприятий добывающей промышленности и разработки карьеров в контексте выявленных рисков социально-экономического развития региона.

Ключевые слова: анализ, решение, хозяйственное решение, среда, внешняя среда, формирование хозяйственного решения.

Marchenko K.S.

Zhytomyr State Technological University

ENVIRONMENT ANALYSIS OF ECONOMIC SOLUTIONS FORMATION AT MINING AND QUARRY EXTRACTION ENTERPRISES

Summary

The article shows the necessity to consider the environmental impact on decision-making at the stage of its formation. The author made the environment analysis of economic solutions formation in extractive industry and quarries extraction in the Zhytomyr region. The article determines the main problems and prospects of extractive industry and quarries extraction development by way of risks identification in socio-economic development of the region.

Keywords: analysis, solution, business solution, environment, external environment, economic solutions formation.

УДК 339.138

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АВІАБУДУВАННЯ

Навроцька Т.А.

Національний транспортний університет

Особливе значення для підвищення рівня функціонального забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств авіабудування набувають функції ціле покладання та планування інноваційної діяльності. Процес розробки інноваційно-інвестиційного проекту необхідно для здійснення багатопільового проектування для комплексного та взаємопов'язаного вирішення завдань створення як самої інновації, так і матеріально-технічних засобів, технологій і інших складових, що мають забезпечувати впровадження інновацій та дозволяють уникати додаткових витрат на їх розробку і виробництво, а також дасть можливість зменшити існуючі ризики від реалізації інновацій як в середині самого підприємства так і за його межами на ринку.

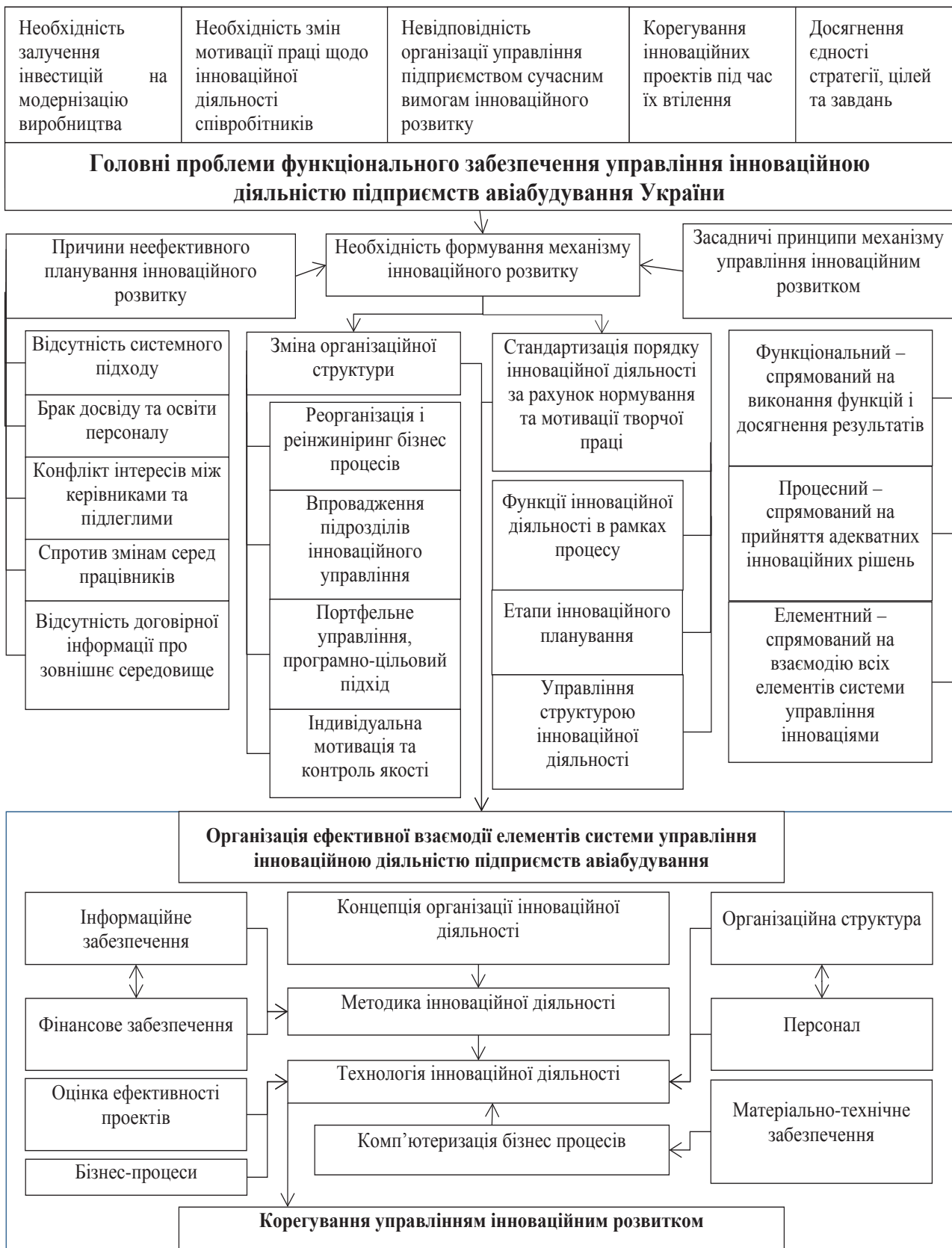
Ключові слова: інновації, інноваційно-інвестиційний проект, інноваційна діяльність, управління, підприємства, авіабудування.

Постановка проблеми. Сутність цієї функції управління полягає в забезпеченні обов'язкового виконання запланованих завдань з метою втілення затвердженої стратегії розвитку компанії. Для цього необхідно з'ясувати кількість та структуру можливих та необхідних ресурсів, виконавців, розподілити функції між виконавцями, скоординувати роботу кожного із них в часі, налагодити кооперацію учасників та систему їх мотивації, забезпечити контроль та обмін інформацією між ними таке інше. Визначення перспективних завдань здійснюється шляхом дотримання відповідності організаційної структури компанії вимогам виконавців, характером взаємозв'язків між окремими елементами цієї структури, розробкою відповідних регламентів і процесів функціонування цієї структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми теорії та практики управління підприємствами машинобудування дістали достатньо великої уваги в наукових працях вітчизняних та закордонних вчених, багато із них присвячені дослідженням в сфері проблем управління інноваційною діяльністю. Серед інших слід відзначити праці Балабанової Л.В., [1]. Панов А.І., [2]. Парсяк В.Н., [3]. Петерс Т.Дж. [4] та багатьох інших.

Мета статті. Розробка організаційно-економічного механізму функціонального забезпечення системи управління інноваційною діяльністю підприємств авіабудування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження стану функціонального забезпечення управління інноваційною діяльністю на підприємств

Рис. 1. Організаційно-економічний механізм функціонального забезпечення системи управління інноваційною діяльністю підприємств авіабудування

Джерело: розробка автора

ствах авіабудування дало можливість стверджувати про відсутність на підприємствах відповідної системи підготовки, планування, організації, мотивації та контролю інноваційних процесів. У відсутності цих функцій на рівні підприємств ми наочно бачимо одну із головних причин недостатнього рівня обґрунтування інноваційно-інвестиційних проектів, їх економічної недоцільності (рис. 1).

Це доводить на необхідність формування адекватного організаційно-економічного механізму інноваційного планування діяльності підприємств авіабудування, як вкрай важливої функції управління. На користь цього свідчать наступні результати нашого дослідження:

- великі та середні підприємства авіабудування, що входять до складу запропонованого нами холдингу «Антонов» створені ще за радянських часів і потребують значних капіталовкладень та інвестицій на переозброєння і модернізацію виробництва;

- інноваційні проекти і програми, що розроблялися за останні декілька років на рівні галузі і підприємств авіабудування України носили лише формальний характер та не мали відповідного рівня наукового та фінансово-інвестиційного обґрунтування. У більшості підприємств і на тепер повністю відсутня мотивація в кінцевому виконанні проектів, так як результатом праці більшості співробітників виступає лише інвестиційний план розвитку підприємства, розробка якого тільки і фінансується;

- відсутність та невідповідність існуючих планово-економічних підрозділів в структурі управління підприємствами, які не відповідають сучасним вимогам та не мають хоча б деякого усвідомлення про важливість та необхідність інноваційних змін в розвитку та управлінні підприємствами;

- співробітники переважної більшості підприємств авіабудування абсолютно незацікавлені в реалізації інноваційно-інвестиційних проектів та не мають відповідного прагнення до реалізації висунутих цілей та завдань внаслідок недолугої структури управління підприємствами та відсутності мотивації праці;

- концентрація зусиль всіх підприємств авіабудування України в сфері науково-технічної та інноваційної діяльності, їх структурних підрозділів, службовців і робітників надасть можливість

досягти єдності в стратегії та тактиці інноваційної діяльності та їх існування в майбутні періоди часу.

Разом з тим, багато вітчизняних підприємств вже мають достатньо сумний досвід інноваційно-інвестиційного планування, який полягав в більшості випадків у помилкових фінансових рішеннях їх керівництва. Впровадження організаційно-економічного механізму функціонального забезпечення системи управління інноваційною діяльністю підприємств забезпечить своєчасне та цілком адекватне реагування підприємств на непередбачувані виклики зовнішнього середовища в умовах турбулентної економіки України (табл. 1).

Доведено, що найбільшій ефективності інноваційна діяльність досягає за умов комплексного та системного підходу до організації та планування всіх елементів підсистеми функціонального забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємства. Головною проблемою створення організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємств виступає розробка методичних основ формування подібного механізму, реалізація яких надасть можливість впровадити на кожному із зацікавлених підприємств обґрунтованих практичних рекомендацій, регламентів, методичних матеріалів, планово-економічних форм, принципів та методів інноваційної діяльності. Тобто, можливість побудови організаційно-економічного механізму функціонального забезпечення інноваційної діяльності створить відповідні умови до: визначення сутності організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємств; встановлення переліку принципів його розвитку; формалізації цілей та завдань інноваційної діяльності; розробки процедурних питань з організації порядку висунування нових ідей та впровадження нововведень; визначення ефективності інновацій з точки зору їх впливу на зростання прибутку та вартості підприємств в цілому.

Проте, з урахуванням тих обставин, що до сьогодні серед науковців не існує єдиної думки щодо сутності організаційно-економічного механізму функціонального забезпечення системи управління інноваційною діяльністю підприємств, має певний сенс самостійно визначити його сутність, як сукупність процесів і дій, методів та заходів, що

Таблиця 1

Основні причини невдалих рішень в процесі інноваційно-інвестиційного планування на підприємствах авіабудування.

Причини недоліків у плануванні інноваційної діяльності	Зовнішні наслідки та прояви	Шляхи вирішення проблеми
Відсутність системного підходу до інноваційного планування	Планування має випадковий, спорадичний, неефективний характер, позитивні результати відсутні, розчарування від нововведень	Чітке виконання методичних рекомендацій, посилення контролю, заохочення та мотивація персоналу до висунування нових ідей
Конфлікт пріоритетів між потребами оперативного управління і стратегічними цілями інноваційного планування	Відволікання виділених ресурсів та персоналу на поточну діяльність, порушення термінів планування	Розподіл оперативних та інноваційних планових функцій між конкретними підрозділами (та керівництвом)
Відсутність досвіду та навичок в інноваційно-інвестиційному плануванні	Суттєві помилки та прорахунки в проекті, невірна оцінка ситуації, порушення у виконанні проекту	Підвищення кваліфікації персоналу, залучення професійних наукових консультантів
Супротив змінам, недооцінка та ігнорування ролі інноваційного планування в системі управління підприємством	Саботаж до будь-яких нововведень	Кардинальна зміна структури управління підприємством, образу мислення, залучення до процесу інноваційної діяльності кожного
Відсутність відповідності між автоматизацією розрахунків у проекті та аналітичною роботою, недооцінка факторів впливу зовнішнього середовища	Невідповідність між розрахунковими та фактичними даними, відсутність формалізованої і достовірної інформації, брак інформації та звітних даних	Корегування методики розрахунків, автоматизація розрахунків плану маркетингу, аналіз репрезентативності даних, контроль та прогнозування змін в зовнішньому середовищі

спрямовані на організацію та планування інноваційної діяльності підприємств з метою отримання технологічної кваліфікації у вигляді додаткового надприбутку та зростання вартості підприємства і його соціально-економічної ефективності. До того ж планування інноваційної діяльності на підприємствах в межах наведеного нами механізму виступає, по-перше, в якості виду діяльності зі стратегічного управління, що полягає у визначенні стратегічних цілей та методів інвестицій в наукову діяльність, по-друге, це процес, завдяки якому здійснюються певні планові процедури та, по-третє, це галузь наукових і практичних знань, що використовують специфічні методи та інструменти планування.

Зміст запропонованого організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю може бути охарактеризованим і за такими ознаками:

- функціональна – механізм як сукупність видів діяльності, які спрямовані на досягнення попередньо визначених результатів в галузі інноваційної діяльності;
- процедурна – механізм з точки зору виконання практичних дій із визначення та розв'язання проблем, процес обґрунтування інноваційних рішень;
- елементна – механізм як діяльність, яка пов'язує функції окремих структурних елементів в системі управління задіяних в інноваційному процесі.

Цілком зрозуміло, що таке достатньо умовне розподілення дозволяє нам, в першому випадку, розглядати види та зміст управлінської діяльності з точки зору визначення механізму ціле покладання та засобів досягнення цих цілей. В другому випадку, здійснивши аналіз стадій та етапів управління інноваційною діяльністю, реалізувати практичні заходи щодо створення і технологічного використання механізму інноваційного управління підприємством. В третьому випадку, наголос переноситься на дослідження інформаційної системи, кадрового складу, стилю керівництва, технологічного озброєння системи управління, з метою визначення впливу і зна-

чення кожного із елементів системи управління, як внутрішньої та цілісної структури.

З позиції стратегічного управління, частиною якого виступає і планування інноваційної діяльності, доцільно вважати за можливе і необхідне суттєво змінити як сам склад, так і види управлінської діяльності на підприємствах авіабудування, їх внутрішню організаційну побудову з метою досягнення відповідних економічних результатів, а в нашому випадку – налагодження ефективного планування та реалізації інноваційно-інвестиційних проектів для досягнення конкретних конкурентних переваг. В зв'язку з цим виглядає цілком можливим стверджувати, що для реалізації організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю підприємства будуть змушені розробляти різноманітні сценарії реакцій на зовнішні впливи, які б відповідали за якістю та складністю рівню турбулентних змін, що відбуваються на промисловому авіаційному ринку України. Виклики, які зумовлені сучасною економічною та військово-політичною кризою однозначно поставили вітчизняні підприємства авіабудування перед нагальною необхідністю радикальних змін в структурах управління з метою забезпечення відповідного рівня прогнозування, планування, організації, мотивації та контролю інноваційної діяльності цих підприємств.

Висновки і пропозиції. Формування організаційно-економічного механізму функціонального забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств повинно відіграти вирішальну роль у пошуках потенційних можливостей та залучення додаткових інвестицій в розвиток українського авіабудування. Кваліфікована підготовка майбутніх інноваційних проектів, ретельна оцінка ефективності нововведень, професійний підхід до планування і впровадження інноваційних проектів значно збільшить інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств авіабудування та забезпечить їх стійкий розвиток в майбутньому.

Список літератури:

1. Балабанова Л. В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств : навч. посіб. / Л. В. Балабанова, В. В. Холод. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 448 с.
2. Панов А. И. Стратегический менеджмент / А. И. Панов. – М.: Юнити, 2002. – 240 с.
3. Парсяк В. Н. Маркетинг: від теорії до практики. – К.: 2007. – 256 с.
4. Петерс Т. Дж. В поисках конкурентного преимущества / Т. Дж. Петерс. – М.: Юнвест, 2004. – 456 с.

Навроцкая Т.А.

Национальный транспортный университет

ИССЛЕДОВАНИЕ СОСТОЯНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ АВИАСТРОЕНИЯ

Аннотация

Особое значение для повышения уровня функционального обеспечения управления инновационной деятельностью предприятий авиастроения приобретают функции целеполагаемого планирования инновационной деятельности. Процесс разработки инновационно-инвестиционного проекта необходимо для осуществления многоцелевого проектирования для комплексного и взаимосвязанного решения задач создания как самой инновации, так и материально-технических средств, технологий и других составляющих, которые должны обеспечивать внедрение инноваций и позволяют избежать дополнительных затрат на их разработку и производство, а также даст возможность уменьшить существующие риски от реализации инноваций как внутри самого предприятия, так и за его пределами на рынке.

Ключевые слова: инновации, инновационно-инвестиционный проект, инновационная деятельность, управление, предприятия, авиастроение.

Navrotska T.A.
National Transport University

RESEARCH OF FUNCTIONAL SOFTWARE INNOVATION MANAGEMENT IN ENTERPRISES AIRCRAFT

Summary

Special significance to improve functional innovation management software companies acquire aircraft features all-laying and planning innovation. The process of developing innovative investment projects necessary for the design of multi-complex and interconnected to meet the challenges of creating both the innovation and logistical tools, technologies, and other components that should ensure innovation and allow to avoid additional costs for their development and production, and would also reduce existing risks of implementing innovations both within the enterprise and outside the market.

Keywords: innovation, innovation and investment projects, innovation, management, business, aviation.

УДК 336.201

ВПЛИВ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

Стеблюк Н.Ф., Філін А.О.

Дніпродзержинський державний технічний університет

У статті розглянуто особливості формування рівня податкового навантаження на діяльність підприємств. Досліджено поняття податкового навантаження та стан системи оподаткування в Україні. Проаналізовано динаміку податкового навантаження в Україні і запропоновано рекомендації щодо скорочення податкового навантаження.

Ключові слова: податкове навантаження, податковий тягар, податкова система, рівень податкового навантаження, податкова політика держави.

Постановка проблеми. Сьогодні українські підприємства вимушені функціонувати в складних умовах швидких змін, непередбачуваності, відсутності чітких орієнтирів розвитку. В такій ситуації стійкість підприємств до впливу внутрішніх і зовнішніх чинників навколишнього середовища стає одним з визначальних факторів їх економічного розвитку і стабільності. Одним з найбільш впливових зовнішніх чинників, що впливає на діяльність підприємств є рівень податкового навантаження.

Питання визначення рівня податкового навантаження на підприємства є дуже складним для кожної держави. З одного боку оподаткування підприємств є інструментом регулювання економіки, податки є тим джерелом надходження коштів до державного бюджету, без якого неможливо уявити життя процвітаючої і економічно розвинутої країни. З іншого боку, надмірне податкове навантаження є негативним фактором податкової політики держави, що заважає нормально функціонувати підприємствам, стримує їх ділову активність і призводить до збитковості або тінзації діяльності.

Тому визначення оптимального рівня податкового навантаження є досить складною проблемою, яка лише загострюється в сьогоднішніх умовах нестабільної зовнішньої ситуації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз досліджень та публікацій з даної проблематики вказує на те, що теоретичними основами податкового навантаження займалися як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Проблеми податкового навантаження досліджували такі зарубіжні вчені, як К. Брауер, Е. Селігмен, М. Вейденбаум, А. Лаффер, Г. Мендоза, Дж. Мірліз, З. Сташ, Г. Стейн, А. Уолтерс, Д. Фуллертон, Дж. Хау, Р. Холл.

У вітчизняній науці питання податкового навантаження висвітлені у працях В. Андрущенко, В. Вишневецького, Т. Єфименко, І. Луніної, В. Мель-

ника, А. Соколовської, В. Федосова, А. Шаблістої, С. Барулін, О. Врублевська, І. Майбуров, М. Романовський та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Науковці у своїх працях звертаються більш до теоретичних та організаційних аспектів оподаткування, значно менше приділяється увага впливу рівня податкового навантаження на підприємницьку активність підприємств.

Постановка завдання. Дослідження взаємозв'язку між рівнем оподаткування і діловою активністю підприємства.

Виклад основного матеріалу. Регулювання та оптимізація податкового навантаження є актуальним питанням для економіки України на сучасному етапі розвитку, адже показник податкового навантаження є основним критерієм ефективності системи оподаткування країни. Надмірне податкове навантаження поряд із загальною економічною кризою сприятиме зростанню тінзації економіки, відтоку національних капіталів за кордон, зниженню ділової активності суб'єктів господарювання. За недостатнього рівня податкового навантаження державний бюджет недоотримає кошти, а тому уряд держави не зможе ефективно та в повному обсязі виконувати свої функції [1].

В економічній літературі підходи до визначення поняття «податкове навантаження» різняться за суттю. В одних виданнях увага акцентується на його кількісній характеристиці, в інших – дають його якісну характеристику, розкриваючи його сутність [2]. Досить часто дане поняття ототожнюється з терміном «податковий тягар».

В таблиці 1, яка складена на основі аналізу думок та визначень, що знайшли відображення в публікаціях ряду авторів, наведено підходи до визначення поняття «податкове навантаження» і «податковий тягар».